

учни сарадник Института за новију историју Србије др Милана Живановић учешће руских емиграната у Априлском рату и његове последице по избегличку средину.

Последњи панел „Међународни контекст“ отворен је рефератом научног саветника Института за новију историју Србије др Зорана Јањетовића „Националне мањине као разлог за агресију на Краљевину Југославију 1941.“ Девински споразум био је тема саопштења пуковника др Миљана Милкића, вишег научног сарадника Института за стратегијска истраживања. Панел је завршен излагањем МА Александра Ракоњца, истраживача сарадника Института за новију историју Србије, у којем је представљен стратешки значај југословенских рудника метала у немачкој ратној привреди у периоду од 1941. до 1945. Након одржаних саопштења, уследила је завршна дискусија.

Сарадња Центра за научноистраживачки рад САНУ, Универзитета у Крагујевцу и Института за новију историју Србије дала је запажене резултате у организацији овог скупа и она се не прекида његовим завршетком. Известно је да ће у издању поменутих установа бити објављен зборник радова са ове конференције. Тиме ће стручној јавности бити представљен још један осврт на важне процесе који су се одвијали током Другог светског рата на простору Југославије.

Милана ЖИВАНОВИЋ

Diplomacy between Crisis and Cooperation: Fourth Conference of the New Diplomatic History Network, 26–28. 5. 2021.

Између 26. и 28. маја 2021. године одржана је четврта по реду конференција удружења New Diplomatic History Network (Мрежа нове дипломатске историје) под називом *Diplomacy between Crisis and Cooperation* (Дипломатија између кризе и сарадње). Овогодишњи домаћин конференције био је Универзитет у Архусу. Због пандемије, конференција је уместо у Данској организована преко платформе *zoom*. Мрежа нове дипломатске историје основана је 2011. са циљем повезивања историчара из различитих земаља посвећених изучавању дипломатије и међународних односа. Због чега *нова* дипломатска историја? Пре свега, удружење и историчари окупљени око њега посвећени су превасходно изучавању појединаца и група, односно дипломатских актера као важних субјеката дипломатске историје. У питању је настојање да се „поново открије“ дипломатска историја као научна област, отворена за утицаје нових трендова у друштвеним и хуманистичким наукама. У фокусу су, стога, дипломатске институције, пракса, методи, језик, норме, симболи, породични и пријатељски односи, мреже

државних и недржавних актера, у циљу пружања доприноса студијама глобалне, међународне и транснационалне историје. Поред тога, удружење није фокусирано само на историју модерне дипломатије већ је отворено и за истраживања посвећена ранијим историјским епохама, у циљу пружања доприноса разумевању дипломатије као такве.

На овогодишњој конференцији учествовало је више од шездесет истраживача, чија су излагања организована у двадесет панела. Хронолошки опсег представљених радова сезао је од ране модерне до савремене историје. Тематски, конференцијска излагања су покрила широк круг питања везаних за ратну, здравствену, конгресну, културну, научну дипломатију, дипломатску улогу организација грађанског друштва, биографске осврте на професионалне и неформалне дипломате, улогу дипломатије у мирном решавању конфликта, улогу дипломата у формирању представе о одређеном поднебљу и др.¹

У оквиру панела под насловом *Yugoslavia's Non-Aligned Foreign Policy as a Mechanism of Regulating Internal and International Crises* (Југословенска политика несврстаности као механизам регулисања унутрашњих и међународних криза) на овогодишњој конференцији учествовали су сарадници Института за новију историју Србије Јован Чавошки, Александар В. Милетић и Наталија Димић. Њихов панел организован је у оквиру пројекта *Yugoslavia's Comparative Historical Experience with the Policies of Alliance-making and Neutrality/NonAlignment* (УЕН) који финансира Фонд за науку Републике Србије, у оквиру пројектног циклуса PROMIS.

Јован Чавошки је одржао излагање са темом *Overcoming Identity Crisis: Yugoslavia's Diplomatic Efforts in Transforming the Loose Non-Aligned Group into a Fully-Fledged Movement (1965–1970)*. На основу истраживања у више светских архива, представио је важан период у историји несврстаности између конференција у Каиру (1964) и Лусаки (1970), током ког се чинило да су основе на којима је почивала сарадња несврстаних држава темељно уздрмане, а из ког је несврстаност изашла као организован покрет, којем је током наредне две деценије припадало две трећине чланица Уједињених нација. У свом излагању Чавошки је истакао пресудни значај који је југословенска дипломатија на челу са Јосипом Брозом Титом имала у „оживљавању“ и организационом структурисању несврстаности као покрета.

У излагању насловљеном *“Ideological Diplomacy” in an Era of a Foreign Policy Crisis: the Yugoslav Communists, Western European Socialists, and the Origins of Yugoslavia's Non-Alignment (1950–1954)* Александар В. Милетић је говорио о кризи кроз коју је југословенска дипломатија пролазила након сукоба са Информбиром и о пресудном значају западноевропских

1 Комплетном програму конференције може се приступити преко следећег линка: <https://events.au.dk/newdh4/programme.html> (датум приступа 28. мај 2021).

социјалиста и социјалдемократа као моста који је водио сарадњи са Западом. Посебну пажњу посветио је дефинисању ове југословенске партијске спољне политике, коју је назвао „идеолошка дипломатија“.

Излагање Наталије Димић под насловом *The Third World Debates a First World Crisis: the 1961 Belgrade Conference and the Erection of the Berlin Wall* било је посвећено југословенској политици према немачком питању након Другог светског рата. У раду је истакнуто да је југословенска политика према немачком питању од раних 50-их година била независна спољно-политичка оријентација, чијем је формулисању у великој мери допринело идеолошко опредељење југословенског руководства. Посебна пажња посвећена је периоду *друге берлинске кризе* (1958–1961), током ког је политика према немачком питању постала саставни део југословенске политике несврстаности, што је до изражаја дошло на Београдској конференцији 1961. године.

Поред излагања учесника, током конференције одржана су и два предавања – о дипломатији у периоду религијских криза и о утицају технологије на природу међународних преговора у условима пандемије ковида 19. Поред тога, организована су и два округла стола посвећена издавачкој делатности Мреже нове дипломатске историје. На крају, најављена је наредна конференција удружења, која ће се одржати 2023. године на Универзитету у Туркуу (Финска).

Наталија ДИМИЋ

Округли сто поводом стогодишњице усвајања Видовданског устава,
Правни факултет Универзитета Унион, Београд, 28. 6. 2021.

На Правном факултету Универзитета Унион (ПФУУ) 28. јуна 2021. године одржан је Округли сто поводом стогодишњице доношења Видовданског устава. Доношење првог уставног акта који је после двоипогодишњег провизоријума коначно дефинисао прву југословенску државу било је од фундаменталног значаја за њену будућност и отворило је много више фронтова него што је омогућило решавање проблема. Ова стогодишњица остала је, упркос значају догађаја, углавном непримећена у нашој јавности, чије се интересовање за овај период историје углавном исцрпело обележавањем стогодишњице ратних година.

Округли сто је пригодним обраћањем отворио декан ПФУУ проф. др Небојша Шаркић, а у тему је публику, која је била присутна у сали, односно која је пратила излагања путем зум платформе, увела проф. др Виолета Беширевић, професорка *уставног права* на ПФУУ. Она је нарочито истакла значај Устава САД-а као зачетника модерне уставности и својеврсне прет-